

LIKABEHANDLINGSPLAN OCH PLAN FÖR KRÄNKANDE BEHANDLING

Förskolan Vintergatan

Förskolan Vintergatan
Adress: Andreas Lindbloms väg 7, 590 62 Lingham
Tel. 013-20 52 46

Innehållsförteckning

Vår vision.....	3
Giltighetstid för denna plan	
Ansvariga för denna plan	
Kartläggning	
Delaktighet och medinflytande.....	4
Barns delaktighet	
Vårdnadshavares delaktighet	
Pedagogernas delaktighet	
Förankring av planen.....	4
Definitioner.....	5
Mål.....	6
Att förebygga och motverka kränkande behandling på lång sikt.....	6
Att förebygga och motverka kränkande behandling på kort sikt.....	7
Vem kränker?.....	8
Barn kränker barn	
Vuxna kränker barn	
Att upptäcka kränkningar.....	8
Insatser.....	8
Att utreda	
Rutiner för händelser av att personal kränker barn	
Uppföljande insatser	
Utvärdering och uppföljning.....	11
Ansvar	
Pedagogerna	
Förskolechefen	
Bilaga 1.....	12
Bilaga 2.....	13
Bilaga 3.....	14
Bilaga 4.....	15
Bilaga 5.....	16

Vår vision

Förskolechef och pedagoger på förskolan Vintergatan tar i enlighet med Diskrimineringslag 2008:567 och Nya Skollagen 2010:800 avstånd från alla former av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

I enlighet med läroplanen för förskolan (Lpfö 98, reviderad 2010) skall vi uppmuntra, stärka, utveckla barnens:

- medkänsla och inlevelse i andra människors situation
- förmåga till empati och omtanke om andra
- öppenhet och respekt för skillnader i människors uppfattningar och levnadssätt
- respekt och aktning för människor från andra kulturer

Giltighetstid för denna plan:

Plan gäller från:	2016-09-12
Planen gäller till:	2017-08-31

Ansvariga för denna plan är:

Förskolechef: Charlott Yxnäs
Pedagogerna vid Förskolan Vintergatan

Kartläggning

Kartläggningsmetoder

Varje läsår i oktober och i februari gör vi en kartläggning av nuläget och en utvärdering av vårt likabehandlingsarbete. Kartläggningen görs dels utifrån enskilda samtal (se bilaga 4) med barn som har ett verbalt språk och dels utifrån observationer av olika situationer och miljöer. Kartläggningen gör pedagogerna på förskolan.

Pedagogerna bjuder in vårdnadshavarna till utvecklingssamtal 1 gång/år. Förskolan följer också upp Linköpings kommun attitydundersökning som sker 1 gång/år.

Regelbundna insynsbesök av genuspedagog sker.

Vår dokumentation vid fall av diskriminering (se bilaga 1) är också en del i vår kartläggning och i dessa anger vi vilken diskrimineringsgrund det är, om sådan finns.

Delaktighet och medinflytande

Vår uttalade önskan är att söka uppnå största möjliga delaktighet från alla vårdnadshavare och deras barn liksom från alla pedagoger på förskolan Vintergatan i utarbetande och revideringar av vår plan.

Barnens delaktighet

Barnen på Förskolan Vintergatan deltar i utformningen av vår plan dels i olika samtal kring hur vi ska vara mot varandra för att alla skall trivas och må bra och dels i samtal om vad vi ska göra om/när någon inte får vara med, blir retad, knuffad etc. Barnen och pedagogerna diskuterar tillsammans fram vilka trivselregler vi ska ha. Konflikthanteringsmodellen (bilaga 2) används i samspel med barnen där pedagogens främsta uppgift är att ställa frågor för att lotsa fram barnet så de kan hitta sina egna lösningar för att främja utvecklingen av självständiga och kreativa individer.

Vårdnadshavares delaktighet

Vårdnadshavare inbjuds till föräldramöten och föräldraråd för att diskutera innehåll och yttra sig kring framtaget förslag till vår plan.

Pedagogernas delaktighet

Alla pedagoger på förskolan Vintergatan har varit delaktiga i arbetet med att ta fram planen genom kartläggning av verksamheten och värdegrundsdiskussioner på personalmöten.

Förankring av planen

Vårdnadshavarna får återkommande information om förskolans plan, förhållningssätt och värdegrund på höstens föräldramöte, vid introduktionssamtal samt att alla får den i pappersform. Nyanställda får information om planen av Förskolechefen. Varje år upprättas en ny plan i samband med det systematiska kvalitetsarbetet. Hur eventuella brister ska åtgärdas redovisas och ligger till grund för den kommande revideringen av planen.

Definitioner

Vintergatans förskola använder nya Skollagen 2010:800 Kapitel 6 § 3 och Diskrimineringslag 2008:567 definitioner för att tolka begrepp gällande diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Dessa lyder:

Barn: den som deltar i eller söker plats i förskolan eller annan pedagogisk verksamhet.

Pedagoger: anställda och uppdragstagare i verksamhet enligt denna lag.

Diskriminering är ett övergripande begrepp för negativ och kränkande behandling av individer eller grupper av individer utifrån olika grunder. Diskriminering används också som begrepp i fall där institutioner genom t ex strukturer och arbetssätt upplevs som kränkande. De sju diskrimineringsgrunderna är kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning samt ålder.

1. **Kön:** att någon är kvinna eller man även den som avser att ändra eller har ändrat sin könstillhörighet omfattas av diskrimineringsgrunden kön.

2. **Könsöverskridande identitet eller uttryck:** att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

3. **Etnisk tillhörighet:** nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

4. **Funktionshinder:** varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller en sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

5. **Sexuell läggning:** homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning

6. **Ålder:** uppnådd levnadslängd.

7. **Religion eller annan trosuppfattning**

Trakasserier: ett uppträdande som kränker ett barns eller elevs värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna etnisk tillhörighet, religion, eller annan trosuppfattning, sexuell läggning, funktionshinder och kön eller som är av sexuell natur (se bilaga 3).

Kränkande behandling: ett uppträdande som utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen kränker ett barns eller en elevs värdighet (se bilaga 3).

Mål

Målet med planen är att främja barns lika rättigheter oavsett kön, könsöverskridande, identitet etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning, funktionshinder, ålder samt förhindra trakasserier och kränkande behandling.

Vi har som mål t.ex. att

- uppmuntra könsöverskridande lekar
- se till att alla barn får komma till tals och blir lyssnade på, t ex genom talrundor i samlingar
- jämföra vad som är lika och olika i språk, seder, traditioner och vanor i olika länder när tillfälle ges t ex när barn eller pedagoger varit på semester i andra länder
- använda ljud-/bullerdämpande teknik för att både förebygga hörselskador och stödja barn som har en tillfällig eller varaktig hörselnedsättning
- att välja aktiviteter så att barn med funktionshinder kan delta
- läsa barnböcker om olika typer av familjer

Att förebygga och motverka kränkande behandling på lång sikt

Kränkningar kan vara av olika slag, mellan barn och mellan barn-vuxen. De kan vara fysiska, verbala, psykosociala eller genom text och bilder. Vi accepterar inte någon form av kränkande behandling.

Vi pedagoger

- arbetar med ett positivt främjande förhållningssätt
- planerar och genomför samarbetsövningar tillsammans med barnen
- upprättar gemensamma trivselregler och ordningsregler tillsammans med barnen
- är observanta på barnens handlingar genom att vara närvarande vuxna i barnens lek ute och inne
- bekräftar barnens känslor och hjälper barnen att hantera konflikter med vår konflikthanteringsmodellen som grund
- för en konstruktiv dialog med vårdnadshavare på föräldramöten, föräldraråd, utvecklingssamtal och i den dagliga kontakten

Grunden för vårt förebyggande arbete utgår från Maria-Pia Gottbergs bok ”Social och emotionell träning för alla barn”. Vi arbetar med att stärka barnens grundtrygghet, deras emotionella och sociala kompetens genom att arbeta med deras känslor.

Genom att vara goda vuxenförebilder och arbeta med ett positivt främjande förhållningssätt, vilket innebär att vi fokuserar på och stärker positiva beteenden samt tror på barnens förmåga ”beteenden som uppmärksammas kommer tillbaka”.

Förskolechefen har tillsammans med pedagogerna arbetat fram en konflikthanteringsmodell. se bilaga 2.

Att förebygga och motverka kränkande behandling på kort sikt

Detta är åtgärder utifrån det vi sett i förra årets utvärdering.

Konkret kommer vi under läsåret 2016-2017 att arbeta med:

Uppgift	Ansvarig	Utvärdering

Vem kränker?

Alla olika kränkningar förstärks oftast genom grupstryck. Kränkningar kan ske mellan barn-barn, barn-vuxna samt vuxna-vuxna.

Barn kränker barn

Verbal kränkning exempelvis märker ord, synpunkter på andras uttal, rimmar på namn, kommentarer om utseende, ”du får inte vara med”.

Fysisk kränkning exempelvis när en brottningslek går överstyr och återkommande ”tjuvnyp” eller slag.

Psykisk kränkning exempelvis miner, kroppsspråket och att inte svara på tilltal.

Vuxen kränker barn

Verbal kränkning exempelvis gör ironi över ett barn, använder ett språkbruk till barnet som inte är lämpligt.

Fysisk kränkning exempelvis slag, nyp och örfilar.

Psykisk kränkning exempelvis miner, kroppsspråket och att inte svara på tilltal.

Att upptäcka kränkningar

Pedagogerna har uppsikt över alla platser där barnen befinner sig och är observanta på samspelet mellan barnen och mellan barn och vuxna. Redan en misstanke om att kränkningar förekommer ska leda till att en utredning görs.

Pedagogerna rör sig runt bland barnen både ute och inne för att se och höra.

Pedagogerna delar medvetet upp barnen i mindre grupper för att ha möjlighet att ha en bra överblick över barngruppen.

Anpassade lekmiljöer där inga stängda dörrar förekommer.

Insatser

Vi har rutiner för kommunikation mellan förskolechef, pedagoger, barn och vårdnadshavare när kränkningar och diskriminering upptäcks.

Vi gör det genom

- att granska verksamheten genom observationer
- att ta upp sociala relationer på utvecklingssamtal och i kontakt med vårdnadshavare
- ett möte med arbetslagsledare varje vecka där situationer, kränkande behandling och diskriminering kan diskuteras
- daglig kontakt mellan kollegor, vårdnadshavare och barn
- återkommande diskussioner i arbetslaget om barnen i förebyggande syfte
- att ta hjälp av handledningsteamet vid behov

Rutin när vårdnadshavare/barn vill anmäla diskriminering, trakasserier och kränkande behandling

Personal som barn och vårdnadshavare kan vända sig till är pedagoger vid Vintergatans förskola samt förskolechef Charlott Yxnäs.

Rutin för händelse av att barn kränker barn

Alla barns upplevelse av kränkning ska tas på allvar

- samtal med berörda görs av den som uppmärksammat händelsen
- utredning inleds av pedagogen som uppmärksammat händelsen
- kontakt tas med vårdnadshavare samma dag
- förskolechef informeras

Utredning sker i samtal med inblandade och syftar till att lösa konflikten samt att hitta vägar till en överenskommelse.

- Utredningen bör allsidigt belysa vad som inträffat och omfatta både den eller de som kan ha eller har utövat kränkningen och den som blivit utsatt.
- Utredningen bör försöka att klargöra och analysera orsakerna till den uppkomna situationen.
- Vid varje enskilt fall bör en bedömning göras av hur allvarlig kränkningen är och om anmälan till andra myndigheter bör göras.

Händelsen dokumenteras på samma blankett som Dokumentation vid fall av diskriminering se bilaga 1 och dokumentationen diarieförs och arkiveras.

Rutin för händelse av att personal kränker barn

Kommunen har en kommunövergripande rutin som gäller när personal kränker barn.

Rutin för handläggning av anmälan

- All personal som får kännedom om att ett barn anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling eller diskriminering i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till förskolechefen.
- Förskolechef som fått kännedom om att ett barn anses ha blivit utsatt för kränkande behandling eller diskriminering i samband med verksamheten, utreder och vidtar nödvändiga åtgärder.
Förskolechef är skyldig att anmäla detta skyndsamt till skolområdeschef.
- Vårdnadshavaren underrättas.

- Bedöms kränkningen eller diskrimineringen som allvarlig, dvs. att kränkningen eller diskrimineringen är att betrakta som en brottslig handling, skall förskolechefen göra polisanmälan. Kontakt kan även tas med sociala myndigheter för samråd/anmälan.
- Barnet erbjuds vid behov medicinsk/psykologisk hjälp och eventuellt upprättas en handlingsplan
- Eventuell anmälan görs även till Arbetsmiljöverket.

Förskolechef ansvarar för att dokumentation sker, som sedan förvaras i arkivskåp på Askebyskolan.

Uppföljande insatser

Händelser som dokumenterats och där åtgärder satts in enligt dokumentet ”Dokumentation av kränkande handling” (bilaga 1) följs upp i arbetslaget.

- Uppföljning efter 2-3 veckor
- Hur har det varit för den/de berörda parterna
- Enskilda samtal
- Brister i handlingsplanen
- Dokumentera utredning, åtgärder och uppföljning

Utvärderingen görs även tillsammans med (de) berörda barnets (barnens) vårdnadshavare. Uppföljning av ärendet sker inom två månader efter avslutat ärende.

Utvärdering och uppföljning

Varje år upprättas en ny plan i samband med det systematiska kvalitetsarbetet. Planens utvärdering redovisas även i förskolans kvalitetsrapport. Hur eventuella brister ska åtgärdas redovisas och ligger till grund för den kommande revideringen av planen. Planen utvärderas på studiedagen i maj varje år. Vi utgår från utvärderingsunderlag till handlingsplan (bilaga 5).

Ansvar

En ansvarsfördelning mellan pedagoger och förskolechef har tydliggjort att:

Pedagogerna

Pedagogen som uppmärksammat eller fått information om kränkningen tar ansvar för att utredning påbörjas. Dokumenterande pedagog ansvarar för kontakten med vårdnadshavare samt informerar arbetslaget och förskolechefen.

Förskolechefen

Förskolechefen ansvarar för arkivering och eventuella externa kontakter.

När det är frågan om att en pedagog misstänks kränka ett barn är det förskolechefen eller av denne utsedd som även utreder och beslutar om åtgärder.

Bilagor

1. Blankett: Dokumentation vid fall av diskriminering
2. Konflikthanteringsmodell i samspel med barnen
3. Olika former av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling
4. Barnsamtal
5. Utvärderingsunderlag till likabehandlingsplanen

**Linköpings
kommun**

Bilaga 1

Östra skolområdet

Förskolor/Pedagogisk omsorg
Askeby, Bankekind, Vårdsberg, Örtomta

DOKUMENTATION VID FALL AV DISKRIMINERING

Berörd personal: _____ Datum: _____

Förskola/Ped.omsorg: _____ Avdelning: _____

Berörda personer: _____

Diskrimineringsgrund: _____

Beskrivning av händelsen: _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Åtgärd: _____

_____

_____

_____

_____

Förskolechef informerad (av vem – datum) _____

Ansvarig för dokumentation: _____

Uppföljningsdatum: _____

Bilaga 2

Konflikthanteringsmodell i samspel med barnen

I enlighet med Lpfö 98 ska förskolan sträva efter att varje barn utvecklar sin förmåga att fungera enskilt och i grupp, att hantera konflikter och förstå rättigheter och skyldigheter samt ta ansvar för gemensamma regler.

Pedagogens främsta uppgift är inte att svara på barnets frågor utan att ställa de rätta frågorna till barnet.

Det budskap vi förmedlar när vi ställer frågor istället för att servera färdiga lösningar, är att vi faktiskt tror att barnen själva kan hitta sina egna svar. Tre grundläggande frågor som är mycket användbara är:

Hur känner du?

Hur tänker du?

Hur gör du?

Istället för att påtala ett icke önskvärt beteende så är det bättre att med hjälp av frågor lotsa fram barnen så att de kan hitta sina egna lösningar och vi främjar utvecklingen av självständiga och kreativa individer. Detta är exempel på frågor som leder till reflektion och inbjuder till handlingar i en mer positiv riktning:

Hur tänker du nu?

Vad menar du nu?

Vad fick dig att göra som du gjorde?

Hur kändes det efteråt och hur känns det nu?

Vad kunde du ha gjort annorlunda?

Vad kan du göra nästa gång du känner så?

Bekräfta alltid barnets olika känslor, alla känslor är tillåtna men inte allt beteende.

Alla de inblandade barnets upplevelser av det inträffade är sanna för dem.

Även om du själv som personal funnits närvarande och har din egen version av händelsen så är den upplevelsen din upplevelse. Det finns inget rätt eller fel version det finns bara fler versioner av samma situation.

Källor: Social och emotionell träning för alla barn (2007) Maria-Pia Gottberg. Empati genom lek och språk (1997) Margareta Öhman.

Bilaga 3

Olika former av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling

”Trakasserier är kränkningar som har samband med diskrimineringsgrunderna och kan, liksom kränkande behandling, utföras av en eller flera personer och riktas mot en eller flera och äga rum i alla miljöer. Kränkningar kan vara synliga och handfasta likaväl som dolda och subtila. De kan utföras inte bara under den tid på den plats där verksamheten äger rum utan också via t.ex. telefon och dator (sms, mms, e-post och chatt). De kan äga rum vid enstaka tillfällen eller vara systematiska och återkommande. De kan ta sig uttryck i fysiskt, verbalt eller icke-verbalt uppträdande eller bemötande. Trakasserier och kränkande behandling kan ta sig uttryck i nedsättande tillmälen, nedsvärtning, förtal och ryktesspridning, förlöjligande eller förnedrande uppförande som t.ex. negativa kommentarer om utseende eller beteende. Det kan också handla om att frysa ut eller hota liksom att skapa och sprida kränkande innehåll. Olika studier visar att pojkar och flickor många gånger använder olika maktmedel och också drabbas olika. Mycket pekar t.ex. på att man i förskolan och skolan främst uppmärksammar pojkars kränkningar eftersom dessa oftast är fysiska och därför synligare och lättare att upptäcka. Flickor använder ofta strategier som kan varar svårare att upptäcka, t.ex. utfrysning. Ett aktivt jämställdhetsarbete liksom kunskap om hur olika faktorer sammantaget påverkar situationen är av stor vikt vid arbetet att motverka kränkningar”.

Källa: Skolverkets Allmänna Råd 2006, Allmänna råd och kommentarer - För arbetet med att främja likabehandling och för att motverka diskriminering och annan kränkande behandling”, s. 12-13.

Bilaga 4

Barnsamtal

Barnsamtal tillsammans med barnen i oktober och februari och reflektion utifrån resultatet.

Börja alltid med att låta barnet berätta om...

(Om barnet har svårt hjälp då till med den röda texten, annars inte)

1. Berätta om hur det är på förskolan:

Säger barnet att det är bra, fråga vad som är bra:

Säger barnet att det är roligt, fråga vad som är roligt:

Är det något som inte är bra?

Hur kan vi göra det bättre?

2. Berätta vem du leker med på förskolan:

Är det någon du skulle vilja leka med?

3. Berätta vad du leker på förskolan:

Vad brukar du göra på förskolan?

4. Berätta om någon gång då du hamnade i konflikt (blev osams) med en kompis på förskolan:

Om barnet inte förstår vad osams är förklara ex: om ni vill ha samma sak eller om båda vill bestämma.

5. Hur gjorde ni då?

Om barnet svarar att de inte blir osams kan vi ställa frågan: Hur skulle du göra om du blev osams?

6. Berätta vem som bestämmer på förskolan?

Varför?

7. Vad bestämmer barnen på förskolan?

8. Vad skulle du vilja bestämma på förskolan?

Bilaga 5**Utvärderingsunderlag till likabehandlingsplan**

	Genomförande?	Vad framkom?	Hur går vi vidare?
Barnsamtal			
Attitydundersökningen			
Insynsbesök			
Utvecklingssamtal			
Förskolans värdegrundsarbete (s.7)			